

Spicuri Economice

A다us lunar la „Libertatea“.

Broșura 5.

Impărțiți-vă la toate lucrurile!

Anul trecut, cu multele ploii și revărsări de ape, ne poate fi tuturoara spre mare îndemn și învățătură. Grul, nutrețul, cucuruzul, s'au putrezit pe câmp. Plugarii destul de harnici au început a cumpăra bucate de cu toamnă, când altădată aveau ei de vânzare. Alții ar fi cumpărat, dar nu aveau cu ce. Băncile s'au restrîns, în urma vremilor tulburi, cum să restrîng melcii, pe vreme de furtună. Nu mai dădeau împrumuturi. Omul trebuia să-și vîndă o vită, dacă voia să-și cumpere bucate, căci la urma urmelor nu să putea lăsa să moară de foame. Vitele nu să vindeau cu preț, fiind scump nutrețul și neîmbulzindu-se cumpărător, în lipsa de bani. Năcazurile să țin lanț. Nici-odată nu umblă unul singur.

Omul cuminte învață din toate. Astfel și plugarii noștri trebuie să învețe din pășaniile anului trecut. Trebuie să învețe, că în lucrările lor să nu să mărginească numai la plugărit, ci să îmbrățișeze cu tot dinadinsul și alte ocupații înrudite, aducătoare de câștig, precum: pomăritul, grădinăritul, albinăritul, iar peste iarnă împletitul de corfe din nuele și papură.

Aveam, pe ici-colo, cîte 2—3 Bulgari, prin satele noastre. Luau în arîndă cîte 2—3 jugăre de pămînt, pe cît să putea lîngă apă. Plăteau arîndă sute de coroane pe an. Nu făceau plugărie pe acest petec de pămînt. Li potriveau la marginea dinspre apă o roată de udat. Il croiau în straturi străbătute de șanțuri și brezde de irigație (udat). Apoi să vezi acolo, de prin luna lui Maiu: tot ceapă verde, salată, pătrîngei, morcovi, ridichi, iar mai tîrziu cartofi, curechii,

călărașe, ardei, pătlăgele, pepeni, lebenițe și toate minunățiile. Alergau bucăteresele domnilor la grădina lor să cumpere cu multe librute, dar alergau și opincarii noștri cu bănușii lor să cumpere ceapă, morcovi, pepeni, ba de multe ori și pătrîngei, cartofi și varză (curechiu). Din librutele domnilor și bănușii opincarilor, aduna Bulgarul sutele de coroane ce le trimitea frumușel la familie, din cari mai dăruia ceva și pentru frații subjuogați din Macedonia.

Anul trecut, cît a fost de rău pentru plugari, a fost destul de bun pentru grădinarii bulgari, cari, cutremurați de visul cuceririi Țarigradului, s'au grăbit să-și incaseze sutele dela noi și au alergat sub arme pe cîmpiile Macedoniei, în preajma Țarigradului.

Bravi oamenii Vrednici de toată lauda și cinstea.

Vrednici am fi și noi, dacă am lucra la fel. Tot plugarul nostru are grădină lîngă casă, pentru care nu plătește arîndă la nimeni. Are fîntînă în curte, ori vale în apropiere. De ce nu-și croiește straturi în grădină, sămîntîndu-le cu legume, ca Bulgarul? Dacă alt folos nu ar avea, decît leguma trebuitoare pentru gurile din casă, și încă i-ar fi destul.

Ministeriul din Pesta a început să introducă, cu multă cheltuială, grădinăritul bulgăresc, printre dragii lui de Unguri. Noi nu putem aștepta nici un ajutor dela ministeriu. Trebuie să lucrăm noi de noi, spre binele și înaintarea noastră. Totdeauna e mai cinstit să ne ridicăm din putere proprie, decît vecinic spriginiți de cîrja Statului, cum s'au învățat Ungurii, începînd dela fișpani pînă la scriitorășii din cancelariile notariale. (Dacă Statul le-ar înceta plățile 5--6 luni de zile, ar fi vai de capul tuturor Ungurilor făloși căroro azi nu le ajungi nici cu scara cea lungă la nas).

Indeletniciri aducătoare de folos sunt și pomăritul, albinăritul. Nu pe tot locul și nu ori cînd. Sunt locuri bătute de vînturi, unde nu le priește pomilor. Și sunt locuri sterpe, unde nu le priește albinelor. Ar fi deci greșit, să îndemnăm toată lumea să-și umple grădinile cu pomi și cu coșnițe de albine. Zicem să se facă toate lucrurile cu bună rînduială

și în locuri potrivite, căci numai atunci va fi și dobînda mai bună.

Fiți cu luare aminte la împrejurările în cari trăiți, la satul unde vă aflați, și vă deprindeți cu mai multe îndeletniciri, împărțiți-vă la mai multe lucruri, căci numai astfel puteți înainta! Dacă nu dă Dzeu din o parte, dă din alta.

De altădată voi vorbi despre îndeletnicirile de iarnă ale plugarilor noștri. (—)

○ ○ ○

Boalele lipicioase, la vite.

Boalele lipicioase la vite sunt o rană deschisă, ce neli-niștește în ani buni, ca și în ani răi, de-opotrivă pe economii noștri. Ea se va închide numai atunci, cînd razele binefăcătoare ale științei vor fi alungat negura, ce plutește încă groasă pe sufletul economilor noștri, iar învățații vor fi pătruns în multele taine, azi încă nepătrunse de ei.

Numărarea vitelor făcută anul trecut a arătat, că în țara noastră sunt aproape 2 milioane da cai, 5 milioane de porci și 8 milioane de oi. Vitele acestea sunt proprietatea singuraticilor economi, laolaltă însă ele alcătuiesc o parte a averii naționale, pe care ocîrmuirea, prin deregătorii săi, e datoare a o feri de toate relele și a căuta cu toate mijloacele s'o înmulțască și s'o ridice în preț. Prețuind în bani averea aceasta, suma trece peste 2 miliarde (2 mii de milioane), e așadară o parte însemnată a întregii averi a țării.

Îngrijirea ocîrmuirii prin deregătorii săi, nu se poate întinde până în amănunte, legile aduse în sfatul țării nu pot cuprinde astfel de rîndueli, cari ar oprî pe economi să-și poarte economia după buna lor chibzuială, — ci cuprind numai astfel de măsuri, cari prin firea lor nu pot fi duse în deplinire decît prin deregători, îndeosebi pentru a stavili lățirea boalelor lipicioase și a micșora astfel pagubele pricinuite de ele.

An de an pagubele făcute de aceste boale se ridică la 20 milioane, iar în anii, când Dzeu li încearcă cu boale ce să întind peste întreagă țara, ca boala de gură și unghii, paguba e chiar de 5-ori atita. Alături de îmbunătățirea rasei vitelor, care le ridică în preț, o grije de căpetenie a ocîrmuirii trebuie se fie ocrotirea vitelor de boale, fiindcă numai păstrînd ce avem, vom putea face un pas mai departe spre îmbogățire, care e și trebuie să fie ținta fiecărei țări.

În ajungerea acestei ținte, de mare însemnătate sunt și învoelile cu țările învecinate, prin cari să îndatoresc una față de alta să-și dea de știre despre boalele lipicioase și să facă tot ce e cu putință ca boalele ce s'ar ivi, să se stăvilească în granițele țării. Dacă s'ar întîmpla totuși, ca boala să amenințe cu trecere peste granițe, ocîrmuirile se îndatoresc a se vesti împrumutat despre primejdie, ca la graniță să se iee măsuri aspre. Tot rostul acesta îl are și închiderea granițelor țării față de alte țări, pentru a nu lăsa să să treacă vite, cum face de pildă împărăția noastră față de țările din Balcani, unde din vreme în vreme, destul de des, se ivesc boale lipicioase între vite. Asemenea de trebuință e întru ajungerea acestui scop și vizitarea transporturilor de vite din partea medicilor veterinari, înainte de-a fi suite în tren, închiderea târgurilor, — și alte măsuri desul de bine cunoscute economilor.

Măsurile acestea sunt privite cu ochii răi de partea cea mai mare a economilor și și mai mult din partea negustorilor de vite. Ele sunt însă de neapărată trebuință pentru a opri boalele în întinderea lor, și sunt de mare folos, pentru-că cruță țara de pagube în preț de multe milioane.

Ar fi foarte greșit să se creadă că s'a făcut totul, alcătuiindu-se legi cumiști, dîndu-se ordinațiuni cît mai des din partea ministerului de agricultură, și poruncid deregătorilor ca să împlinească rînduelile cu toată asprimea. E depotrivă spre binele țării, ca și al economilor, să lucreze și aceștia pentru întîmpinarea relelor. Crușînd averea sa, economul va lucra totdeodată la îmbogățirea și întărirea țării.

Economii își vor putea însă împlini această datorie numai atunci, dacă vor cunoaște boalele lipicioase, vor ști pricina lor, vor ști semnele după cari să cunosc, — și-și vor ști ajuta înșiși, până când vor putea chema într'ajutor medicul veterinar. Știind toate acestea, nu vor mai ajunge să privească cu ochi dușmănoși pe deregători și să sufere pe urma măsurilor luate de ei.

Cred deci, că fac o bună slujbă economilor, dându-le în numărul viitor al »Spicuirilor«, lămuriri despre boalele lipicioase acum, în preajma lunilor de vară, timpul când multe boale lipicioase se ivesc între vite.

Tr. Iarca, med. vet.

O O O

Cum să stropim grădina.

Apa are o însemnătate foarte mare în viața plantelor. Pe de-o parte ea servește ca apă de zidit cum am zice, la formarea trupului acestora, — se știe doar că cele mai multe legume sunt alcătuite din 80 și mai bine de părți de apă, — pe de altă parte însă, apa topește feluritele săruri ce să află în pământ și așa topite le poartă apoi de-alungul cotorului sau trunchiului în sus până la frunze, cari sunt tot atâtea mici fabrici, în care se face prelucrarea acestor săruri nutritoare.

Iar dacă plantele au nevoie de apă multă, — precum vedem, — între împrejurări obicinuite, cu atât mai multă vor avea nevoie de apă atunci când, le scaldă arșița soarelui și pe vreme de vânturi uscate, căci atunci frunzele evaporază (prefac în vapori, aburi) mai multă apă, care trebuie pusă la loc. Dacă rădăcinile plantei nu află destulă apă în pământ, planta nu numai că însătoșează, dar să prăpădește și de foame, lucru ce să dovedește în faptul, că frunzele și părțile mai gingașe ale cotorului încep a se vesteji. În astfel de cazuri trebuie să sărim plantelor într'ajutor și să le stropim.

Înainte de toate însă, trebuie să învățăm stropitul cum se cuvine, fiindcă și el e o meserie, ca ori-care alta. Prin luna lui Maiu și lunie cînd încep să se rărească ploile și să năpădească căldurile, iar suprafața pămîntului să învălește într'o scoarță mai tare, se întîmplă, că mulți să grabesc cu stropitul crezînd că sar într'ajutor plantelor însătoșate după apă. Am putea zice fără teama de a spune un neadevăr, că nicăiri nu să fac atîtea greșeli ca tocmai în lucrul grădinei. Peste tot luat, se stropește prea mult, ori mai bine zis, stropitul se începe prea de cu vreme. Ori-ce pămînt bine lucrat, socotînd, bineînțeles, că primăvara a fost destul de ploioasă, are apă îndeajuns, chiar și atunci cînd suprafața scortoasă a pămîntului s'ar părea că ne arată altcum. Pe de altă parte plantele au o întocmire minunată de rădăcini, ceea-ce le face cu puțință să-și cîștige singure apa de care au lipsă. Lucrul stă așa, că rădăcinile lor sunt foarte simțitoare față de apă, sau, cum am zice, rădăcinile, — ciudată întocmire, — cresc și se adîncesc în pămînt numai în partea aceea, încotro se află apă ori peste tot umezeală, și cu cît dau de umezeală mai puțină, cu atît cresc mai multe și se întind mai mult, ca și cum ar căuta după ea. Spre a ne încredința despre lucrul acesta, n'avem decît să cercetăm rădăcinile cîtorva plante cari cresc în locuri nisipoase. Vom vedea că toate au o mulțime de rădăcini crescute foarte adînc și în toate părțile. Într'adevăr fiecare plantă să dă după glia, prin urmare și după locul uscat, pe care crește. Așadară, dacă am începe cu stropitul prea de cu vreme, aceasta ar însemna cu alte cuvinte să răsfățăm plantele, să le împretinim cu lenea, căci cu cît vor afla ma multă umezeală în pămînt, cu atît își vor întinde rădăcinile mai puțin și cu atît vor fi și mai slabe. Cu chipul acesta am ținea plantele prea multă vreme legate în fașe, n'ar mai învăța nici-odată să stea și să umble pe picioarele lor proprii și urmarea ar fi, că pe vremuri de nevoie nu s'ar ști ajuta, nu s'ar ști întinde cît le ajunge straiul. Iată pentru ce e bine să ne ținem totdeauna de regula: să nu începem cu stropitul prea de

timpuriu, ci numai chiar atunci, cînd într'adevăr e nevoie mare, adecă atunci cînd după o vreme oarecare de secetă, fața pămîntului capătă crepături mărișoare.

Pentru a nu da îndemn la neînțelegeri și pentru a ocoli anumite greșeli, trebuie să amintim, că sunt anumite soiuri de legume, cari suferă abatere dela regula amintită înainte. Sunt anume legumele acelea, cari trebuie să crească foarte repede, pentru ca să se facă fragede, cum e de pildă salata, calarabele, ridichile și altele de felul acesta. Caralabele mai cu seamă trebuie să le stropim tare des, căci altcum ușor se fac lemnoase.

Acela care se îndeletnicește cu stropitul, e bine să știe cu ce are să stropască, cum și cînd are să stropască?

Cu ce să stropim? Foarte bun e amestecul de gunoiu de paseri cu apă, atunci cînd e vorba de legume mai flămînde și mîncăcioase, cum sunt toate soiurile de calarabe; nici decît însă nu e potrivit amestecul acesta pentru plante ale căror cerințe sunt mai mici, cum e de pildă fasolea, mazerea și altele. De cele mai multe-ori stropim cu apă curată. Nu e tot una însă cu ce fel de apă. Apă aspră, adecă apă, în care se află var și fer, să nu folosim nici-cînd la stropit fiindcă împiedecă lucrarea rădăcinilor. Mai potrivită e apa moale de rîu sau de lac. Foarte bună e apoi și apa de ploaie spriginită în vase de pe coperișul caselor, presupunînd bineînțeleas că coperișul nu e prea încărcat cu praf de cărbune. Dacă nu avem la îndemînă astfel de apă moale, atunci putem folosi și apă de fîntină, dar să căutăm să fie cît de moale și căldică, căci apa rece răcește în măsură mare și pămîntul, și astfel împiedecă în dezvoltarea plantelor, cari și de altcum sunt foarte simțitoare față de frig. Din pricina aceasta va trebui să scoatem apa din fîntină și s'o lăsăm mai întii să se încălzească cităva vreme la aer, înainte de a o folosi la stropit. Apa încălzită în felul acesta, încălzește pămîntul și înviorează plantele, ceea-ce se poate vedea foarte bine și după o ploaie mai călduță.

Cînd să stropim? Amintisem încă, mai înainte,

că nu e cu cale să începem cu stropitul primăvara prea devreme. Tot astfel nu e nevoie să stropim toamna. Prin urmare e vorba numai de lunile de vară, și-atunci iarăși numai de vremea de peste zi. Ca regulă trebuie să avem în vedere, că nici-odată să nu stropim în arșița soarelui, fiindcă atunci pământul și plantele sunt foarte încălzite și cu apa cea rece le putem numai strica. S'a întâmplat de-atâtea ori, că plantele cari au fost stropite pe vreme de arșiță, s'au prăpădit în scurtă vreme. Unde mai pui apoi, că stropitul pe o astfel de vreme și așa nu ar aduce mult folos, pentru-că apa evaporează repede în arșița mare a soarelui. Să stropim prin urmare totdeauna după-ce apune soarele, sau dacă aceasta nu e cu putință, atunci înainte de ce răsare soarele.

Cum să stropim? Mai bine din vase, cari sunt înzestrate cu o sită bună. O singură stropire însă nu ajută mult. Mai întâi udăm odată cum să cade, apoi, după-ce apa s'a strecurat încitva în pământ, încă odată, și abia a treia cană de apă străbate până la rădăcinile cari sug, fiindcă abia atunci s'au înmuiat și lărgit îndeajuns straturile de pământ de de-asupra. Din pricina aceasta mai bine e, dacă stropim după o ploaică. După-ce am stropit și urmează o vreme uscată, fața pământului să învălește într'o scoarță tare, care împiedecă apa și n'o lasă să se strecoare în lăuntru. Scoarța aceasta e bine dacă o spargem apoi din când în când cu o sapă. La legumele cu rădăcinile adânci, cana de stropit nu e de-ajuns. Aici e mai cu cale dacă facem jur-impresur câteva găuri în pământ, le umplem cu apă și-apoi le astupăm din nou, pentru-ca apa să nu evaporeze.

Cine urmează sfaturile înșirate aci, acela va și simți în curînd urmările binecuvîntate, și-și va vedea munca răsplătită îndestul.

T. L. B.

Din România.

— Expoziția lucrărilor naționale, făcute pe sate. —

Stăpînirea iubitoare de popor a Țării Românești, a înființat prin comunele mai mari felurite școale economice pentru industria de casă, în care învață pe fiii și ficele poporului tot felul de lucruri de mână, meserii folositoare, bărbătești și femeiești.

Aceste prețioase Ateliere (lucrătoare) au ajuns la așa dezvoltare, încît conducerea lor dela București, a pus la cale o Expoziție mare din aceste lucrări a Atelierelor dela sate.

Expoziția s'a deschis la 8 Maiu n. a. c. în București sub numirea „Expoziția Lucrărilor Naționale“ făcute de Atelierele înființate pe sate. Și s'au expus: felurite stofe (materii, țăsături) de rochii, pregătite în acele Ateliere, apoi haine gata, bluze, ii, bluze naționale, cu flori după mustre populare. Mai ales mult a expus Atelierul zis „Păpușa“.

Expoziția e încă deschisă până la 8 Iunie n.

Semne de frumoase înaintări în Țară.

o o o

Lucrări de însemnătate pentru via.

**Curățirea butucului de mugurii
și surceii netrebuincioși sau
tunsul în vedre.**

Știm, că via rodește dela natură mult lemn. Indată ce vin căldurile de primăvară, încep a încolți o mulțime de vlăstari (surcei) pe toate părțile butucului. Asemenea încolțesc vlăstarii și din muguri nevăzuți. Cînd să vîd aceștia bine, îi delăturăm cu unghiile, chiar de pe lîngă cep sau capul butucului. Numai acele mlădițe le lăsăm să crească, cari încolțesc din ochii cepurilor lăsate. Delăturarea mugurilor unii o lasă până crește vița de o palmă. Acest lucru

nu e bun, pentru că cu hrana, care să prădează la creșterea lor, ar lucra mai departe și mai bine mlădițele cu roadă și ogor (sămînță), cari astfel ar crește de 2 ori mai bine. De altă parte, ca și cînd pițigăm un mugur, pentru că prin rană împiedecăm creșterea butucului. La cipurile, cari au sărit de tot în sus, lăsăm în dosul lor un mugur pentru mlădița de rezervă. Cînd lăsăm odrasla sau mlădița de rezervă, să fim cu băgare de seamă, ca să rămînă în așa loc, ca să fie al 4-lea corn, adică butucul să fie totdeauna în forma unui păhar (pocal).

Ingrijirea peste vară.

Cînd sunt mlădițele cu 3—4 frunze, lăsăm din ele numai pe acelea, cari au incolțit din ochii văzuți și pe cele de rezervă, celelalte le rupem în stare crudă de pe lîngă butuc chiar și atunci dacă ar fi cu struguri. Dacă dintr'un mugur incolțesc 2—3 vîstari cu struguri, lăsăm numai unul, pe ceilalți îi rupem. Mlădițele din ochii cipurilor (coardelor, cercurilor) din sus, dacă-s fără struguri, le delăturăm, iară pe cele din ochii din jos ai butucului, și dacă își au strugurii, le lăsăm de rezervă (sămînță) pe anul viitor, etc.

Boalele de bureți a viei și vindecarea lor.

Înainte de înflorit îndată ce au ajuns mlădițele înălțimea unei palme, să stropește cu mixtura bordoleză de un procent, adică într'o 100 litre de apă, punem 1 kg. peatră vinată și 1 kg. var nestins. Dacă varul este stîns să punem de 2 ori ca din piatră vinată.

Înainte de înflorit să stropește de 2—3 orice puțin via, tot la două săptămîni. Prăvuirea în contra »făinării« să face prin April începînd și totdeauna la 8 zile după stropitul cu mixtură.

Animalele stricăcioase (paraziții) viei.

Prin luna lui Mai și Iunie, dintre multele animale cari strică în mai multe rînduri peste an viei, sunt și Molia viei

»Cochylis ambiguella« și Molia »Tortix«. Descrierea și apărarea în contra aceloră, să află în cartea de vierit a subscrisului.

Daniil D. Graur
învățător.

Indrumări mai pe larg caută în cartea „Cultivarea viei, Manuarea vinului, Morburile și vindecarea lor“, de D. Graur, înv. în Somlyógyórttelek p. u. Krasznahidvég (com. Sălăgiului). Prețul cărții 2 cor. și 20 fil. porto. Să poate căpăta și la Librăria Națională din Orăștie.

o o o

Tovărășiile săteși la Sîrbii din Ungaria și Croația.

Una dintre cele mai binecuvîntate silinți, pe care și-o dau conducătorii noștri români, este aceea de a înființa cît se poate mai multe tovarășii la sate. În fruntea acestei lucrări stă „Asociația« ajutată de o danie frumoasă a nepilduitului împărțitor de aprijin Vasile Stroescu De ne-ar ajuta Dumnezeu să înfăptuim cît mai în grabă strădania aceasta mîntuitoarei

Alte popoare din țara noastră s'au pătruns mai de demult de însemnătatea și folosul tovarășiiilor. Ele au văzut că bunăstarea lor este asigurată înainte de toate prin înființarea de tovarășii la sate, iar tovarășiiile acestea să-și aibă „Centrala“ lor, adevă o Cancelarie conducătoare, întru cît să poate în legătură cu o bancă mai mare care să ajute tovarășiiile și cu bani ieftini. În chipul acesta apoi toate tovarășiiile sunt în legătură una cu alta, lucrînd fiecare la fel cu cealaltă, îndreptîndu-se una pe alta. Au făcut adevă și ele o „Reuniune a tovarășiiilor“.

Iată, de-o pildă, Sîrbii. În Ungaria, cu Croația și cu Slavonia, la un loc, Sîrbii sunt toți la o altă mai puțini decît suntem noi, Români din țara aceasta. Nu însă și tovarășiiile lor, — căci noi abea avem cîteva, pe cînd la Sîrbi ele sunt multe și foarte înfloritoare. În Reuniunea

Tovărășiilor sîrbești sunt 334 de tovarășii (203 în Croația și Slavonia, iar 131 în Ungaria). După comitate, sunt în comitatul Torontal 44, în comitatul Timiș 35, în Bacica 34, în Baranya 10 tovarășii, — ca să pomenim numai pe cele mai înfloritoare.

Unde avem noi Români, măcar cinci tovarășii într'un comitat? Nici măcar o foaie, care să se ocupe cu ele, nu mai avem !..

Și iată cită avere au membrii tovarășiiilor sîrbești: Avere nemișcătoare a lor este de nouăzeci și opt de mii patruzeci (98.040) de jugăre de pămînt. Afară de acestea membrii tovarășiiilor au luat în arendă patruzeci de mii 452 de jugăre. Pe pămîntul acesta întreg (proprietate și pămînt arendat) este un împrumut de unsprezece milioane o sută douăzeci și șase de mii 551 de coroane, iar fondul de rezervă (acoperirea) tovarășiiilor, este de două milioane șapte sute optzeci și nouă de mii 652 de coroane.

Pentru cine pricepe graiul numerelor, cifrele de mai sus arată o avere foarte frumoasă, la care prin tovarășii am putea ajunge în curînd și noi Români.

O O O

Vrăbiile și paguba făcută de ele.

Este cineva în largul țării, care să nu cunoască vrabia sau pasărea de șură? Vara și iarna, primăvara și toamna, vrăbiile sunt oaspeții nedespărțiți ai șurilor, ai gardurilor și ai pomilor din jurul caselor noastre! Zboară, sar și cîrlesc cu zgomot mare, zbeguindu-se în stoluri neastîmpărate și gureșe, încît dela o vreme țî-e lehamite de ele! Unii cred că vrăbiile, cînd lărmuresc dincale-afară, vestesc — ploaie.

Dar vrăbiile sînt și pe cîmp, prin marginile pădurilor și prin sălcișul luncilor. Pentru aceea avem două soiuri ale păserii acesteia: vrabia de șură și de cîmp. Amîndouă

sunt stricăcioase, dar mai multă pagubă aduce economilor nostri vrabia de șură. Mi-aduc aminte că, pe cînd eram copil, îmi zăceam veacul mai mult pe căpriorii șurii, zvîrlind jos pui de vrabie, pe cari îi mînceau pisicile noastre și ale vecinilor. Apoi, dela o vreme s'au învățat și pisicile de se suiau pe unde mă văzuse pe mine, miroseau și ascultau la piuiturile din cuiburi, rîcăeau paiele și scoteau puii, mîncîndu-i pe rudă pe sămînță, de par'că n'au mai fost. Și-așa a ajuns șura noastră — cea mai mare din sat — de părea împănată, toată găurită, toată stroflocată, pînă mi-a tras bietul tata — Dumnezeu să-l hodinească! — o bătaie ca aceea, de mi-a trecut pofta să mă mai spînzur prin șură de lețe și de caferi.

De-atunci mi-a rămas o ciudă nespusă pe vrăbii. Și-acuma, ajuns om mare și învățat, văd că tot eu aveam dreptate cînd prăpădeam pasărilor acelea cu ajutorul miștelor, al lațurilor și cu ce puteam. Căci mare pagubă și stricăciune fac vrăbiile în economia sătenilor noștri. Ele, cu larma și cu obrăznicia lor, sperie din jurul casei alte paseri folositoare, le scot din cuiburile pe cari și-le-au făcut, le aruncă ouăle și puii, și-apoi se înstăpînesc ele în casa altora, fără rușine și teamă de păcat. Apoi, primăvara, iau mîncarea de dinaintea puilor de găină și de rață, adună grăunțele hoarelor (galițelor), rup mugurii și lugerii fragezi ai pomilor. Mai tîrziu strică poamele tinere și grînele cînd dau în p'rgă, ba chiar și mai înainte, cînd sunt boanele lăptose. Mă rog, nu este lucru folositor și de trebuință pe cîmp și în jurul căsii, la care să nu-i strice vrabia.

Insectele, gîngăniile nu le prea stîrlesc vrăbiile, cum fac bună oară rîndunelele. Doar cînd dau gîndacii de Maiu de mai prind și vrăbiile cîte unul, — încolo nu aduc nici un folos. Tot așa și vrăbiile de cîmp. — Și-apoi paserile acestea se sporesc într'o măsură îngrozitoare, încît nu e teamă că s'ar pustii de tot. Nici legea pentru apărarea pasărilor nu le scutește, așa că ori-cine le prăpădește, face o faptă bună și folositoare, lui și semenilor săi.

ȘTIRI ECONOMICE.

Oaspeții Români în călătorie economică prin Ungaria. Oaspeții din România, despre care am scris, că vin să vadă mai multe moși mari din Ungaria, în scop de studiu (cercetare, să vadă dacă află ceva bun de învățat ce pe la ei nu s'ar afla), au sosit în Ardeal, un rînd a venit în 5 Maiu și al doilea rînd vine în 30 Maiu n. Ceata oaspeților economici stă din cîte 3—4 conducători învățați și 10—20 de proprietari.

*

Grindină. Dela Gherla a venit zilele trecute știre tristă. Asupra orașului și ținutului a căzut o grindină groaznică, aproape ne-mai pomenită! Pe alocurea să adunase strat gros de credai că e iarna și pămîntul e coperit de zăpadă. A nimicit pomii și holdele.

Pentru a să scuti de astfel de nenorociri, economul cu bună soteală își asigură holdele (grîu și cucuruz) contra pagubei din grindină (piatră).

Fiindcă acum avea banca noastră românească de asigurare, — faceți asigurările la această bancă. Adresa: „Banca Generală de asigurare“ în Sibiu.

*

Cît costă un litru de lapte? La economiile mari să fac tot felul de socoteli, despre aceea, că cît costă cutare rod al economiei și prin urmare cu cît poate fi acela vîndut, pentru ca cel ce l'a muncit, să aibă și el un ciștig potrivit.

În o foaie economică aflăm făcută socoata amănunțită, ce cheltueli îți cere ținerea unei vaci de lapte și apoi că cît te ține laptele ei, și cu cît îl poți astfel vinde.

Iaca socoata:

O vacă bună de Șvaiț, ținută tot în grajd și hrănită bine, cu fin, otavă, napi, etc. ca să dea lapte, — îți mîncă pe an: fin și luțernă de 48 cor. pae de 54 cor. nu-

treț verde de 20 cor. napi de nutreț de 45 cor. pogăci de oleiu de 48 cor. făină de nutreț de 40 cor. tărițe de 26 cor, alte celea de vre-o 20 cor. de tot îți mîncă preț de 298 cor. Socotindu-ți și cametele banilor cu cari ai cumpărat'o, apoi partea de cheltueli cu servitorul, cu grajdul, cu luminat, lecuit, și toate celea. — iese, că o astfel de vacă îți stă în 448 cor. pe an.

Dar vaca așa ținută îți și dă 6—7 litri de lapte pe zi (uneori și 10 litri, alteori mai puțin), poți dar lua că îți dă pe an 2200 litri de lapte și un vițel.

Acum dacă acel lapte îl vei da cu numai 20 fileri, capeți pentru el singur 523 cor.; de-l dai cu 22 fil. litrul, capeți 482 cor. iar unde să vinde cu 24 fil. îți scoate 616 cor! Adauge la asta prețul vițelului, uu vre-o 40—50 cor. și iese, că o vacă bine ținută cum e socotită ținerea celei de sus, îți aduce, acolo unde laptele e cu numai 22 fileri, 150—160 cor. venit curat.

Impărțită cheltuiala ținerii vacii pe laptele cît îl dă, — iese că un litru de lapte să vine stăpînului vitei în 14—15¹/₂ fileri.

Dar dacă vaca e mai slabă de lapte, încît nu-ți dă nici mijlociu 6 litri pe zi, — atunci nu mai iese socoteala, ci ținîndu-o cu aceeași cheltuială, mai curînd pezi le ea decît să cîștigi.

Cari popoare cît grîu mîncă? Secretarul ministerului agriculturii din Starele-Unite americane a întocmit o socoată, prin care arată, după numărătorile alor 10 ani din urmă, că în care stat cît grîu să trece? Și iacă ce a aflat:

În Canada și Belgia, să mîncă peste 3 hectolitri grîu de 1 om în 1 an.

În Franția, Anglia, Spania și Elveția cîte 2 hectolitri grîu de 1 om în 1 an.

În Australia, Italia, Statele-Unite, Urugai, Argentina, Bulgaria, Austroungaria, Olanda și România, cîte 1 hectolitru și jumătate pe un an.

În Danemarca, Chili, Germania cîte 1 hectolitr de om pe an.

În Rusia, Sîrbia, Svedia, Egipt, Portugalia, Indii, Mexic și Japonia, mai puțin de un hectolitr.

În țările în cari să mîncă mai puțin grîu, să trece cucuruz, secară și altele.

Americani călătorind în scopuri de cercetări economice prin Europa. O grupă de o sută de americani, toți mari proprietari, directori de bănci și de fabrici, — au plecat din America prin celelalte părți ale lumii, ca să cerceteze ce și cum să lucrează pe aiurea în viața de bancă, în fabrici și în alți rami ai economiei.

În 23 Maiu ei, după-ce trecuseră prin mai multe țări, au sosit și în Pesta și au cercetat acî cîteva bănci mari, și vor cerceta și alte așezăminte economice.

*

Urmările economice a războiului în Sîrbia a lăsat urme adînci. În anul de față țara nu poate nădăjdui nici o roadă mijlocie, decum bună, căci mai mult ca a *treia parte* a cîmpurilor țării nu au putut fi sămănate. N'a avut cine le sămăna, că brațele harnice muncitoare au stat cu mîinile pe oțelele armelor și plugurile li-au ruginit sub streșinile șurii...

Piața de bucate

după Bursa din Budapesta:

Grîu	Cor.	20 ¹ / ₂ — 21 ¹ / ₂
Săcară	„	18 — 18 50
Orz	„	18 — 19 —
Ovăș	„	20 — 21 —
Cucuruz nou	„	15 — 16 —

Piața Orăștiei: Grîu 20—21—; Săcară 19—; Cucuruz 16—17— pentru cîte o maje-metrică (100 kg.)